

VLK v roku 2014

Kúp si svoj strom

V tomto roku nám na rozšírenie chránených území v Čergove prišlo 280 príspevkov spolu v hodnote 12 937,04 € a 20 505 kč. Z tých zaujímavých vyberáme napríklad jednu milú zbierku na Evanjelickej detskej besiedke v Moravskom Lieskovom, 4 stromy ako dary k narodeniu Elišky Miklošovej, 5 stromov si kúpila jedna Viedenčanka, na strom sa vyzbierali púchovskí turisti, ktorých Vilo Bartuš sprevádzal po Vihorlate a Východných Karpatoch. Jeden strom ako dar dostal prof. RNDr. Milan Lapin, CSc. od vďačného študenta a Daniela si vypýtala od priateľov na narodeniny strom namiesto vína, čokolády a kvetov. Ale máme už aj firemné príspevky. Slovenka žijúca v Holandsku, ktorá spolu s poľským priateľom kúpila dar holandskému firemnému partnerovi – o akcii sa náhodou dozvedeli zo staršieho videa ČT (relácia Objektív) či Firmy Tour4u a Floratour, ktoré sa na firemnej akcii namiesto vzájomného obdarovávania „blbosťami“ vyzbierali na dva a pol stromu. A máme príspevok aj z oblasti hudobnej, po relácii Advent na STV2, kde hosťami za VLK-a boli Katka Grichová a Vilo Bartuš, si strom vo Vlčej kúpil Ján Kuric, líder kapely Vidiek, ktorá tam tiež vystupovala.

Zúčastnili sme sa štátneho dozoru, vykonaného lesným úradom – kontrola plnenia predpisov Programu starostlivosti o les (bývalé LHP) pre SPR Vlčia – to len ak by si niekto myslel, že pri bezzásahovom území nás nemajú úradníci čím zamestnávať. Ale všetko dopadlo dobre.

A hurá! Podarilo sa úspešne zaväziť zdĺhavé jednanie kúpou dvoch parciel o celkovej rozlohe 17 264 m² pod čergovským Soliskom. Je to veľmi dôležité územie, lebo je súčasťou navrhovanej PR Hluchánie (2 124 ha).

Rezervácie a iné vzácne kľúčové územia

V roku 2014 došlo k zjavne cielenej zmene v zákone, že rezervácie môže vyhlasovať len vláda a vyhlásilo sa moratórium na vyhlasovanie rezervácií. A tak v úradníckych zásuvkách naďalej ostali čakať 4 návrhy, a to PR Pramene Vydrice, PR Hluchánie v Čergove, PR Orlia v Bukovských vrchoch a PR Pri Bútľavke v CHKO Poľana. Neodradilo nás to a pripravili sme ďalšie návrhy – na ochranu nádherných jedľobučín nad obcou Hertník v Čergove (543 ha), na rozšírenie NPR Becherovská tisina (24,13 ha) v Busove na 342,26 ha a na veľkú rezerváciu v Nízkych Tatrách (10 134,10 ha). Všetky sú navrhované ako územia bez priamych ľudských zásahov, aby sa v nich vytvorila prirodzená ekologická rovnováha, a bol umožnený nerušený vývoj geobiologického spoločenstva.

♣ **Čergov a SPR Vlčia** pravidelne monitorujeme; uskutočnila sa brigáda na barikáde na zabránenie prejazdu rezerváciou, opravili sme tabuľu s označením rezervácie, účastníci májovej Gaie obnovovali pruhové značenie hraníc vo Vlčej. Dokončilo sa to počas júnovej brigády a stihli sa označiť aj hranice priakúpeného územia. Monitorovali sa priehrádky a ich (ne)funkčnosť a (ne)značenie čergovských rezervácií.

♣ NP Poloniny a CHKO Východné Karpaty

Nakoľko sa naďalej nedodržiavajú podmienky ochrany, ktoré vyplývajú z udelenia Diplomu Rady Európy NP Poloniny, ani sa nedodržiava proklamovaná ochrana v nominačnom projekte časti lokality UNESCO, v Karpatských bukových pralesoch, zamerali sme naše aktivity na dosiahnutie zapísania Karpatských pralesov do zoznamu ohrozených UNESCO lokalít.

Celé územie priebežne monitorujeme, napr. do NPR Palotská jedlina sme sa šli pozrieť kvôli požiadavke na spracovanie kalamity, dávame pozor na výrubu na biomasu, pokračovali sme v jednaniach a stretnutiach s ľuďmi z Vlčích hôr.

♣ **PR Kyjovský prales** – jednanie s lesníkmi o úprave hraníc rezervácie

♣ **PR Pramene Vydrice** (Malé Karpaty), vzácny **Pečniansky les** (na území Bratislavy) a lesopark Bratislava Pokračovali sme v aktivitách na presadzovanie vyhlásenia PR Pramene Vydrice. Podieľali sme sa na príprave a zbere podpisov pod Petíciu za ochranu lesov na území Bratislavy a za obnovu Bratislavského lesného parku, v apríli sme v Bratislave organizovali akciu na záchranu Pečnianskeho lesa a za vyhlásenie rezervácie Vydrice. V októbri rozhodovali o osude lesoparku v Bratislave mestskí poslanci za účasti verejnosti. Bratislavskí vlci sa nielen zúčastnili tohto rozhodovania, ale predchádzali tomu ich početné stretnutia so všetkými poslancami, nekonečné vysvetľovania, s problémom oboznamovali verejnosť, aby vyslali poslancom odkaz a vytvorili verejný tlak na poslancov. Výsledkom ich úsilia bolo odsúhlasenie 1/3 z pôvodne naplánovanej ťažby na ďalších 10 rokov, zákaz vjazdu áut cez týždeň tam, kde bol pôvodne zakázaný len cez víkend, vyznačenie plôch, kde sa nesmie poľovať, kontrola plánovaných projektov aj plánovanej ťažby.

♣ Priebežný monitoring lesov a šeliem prebiehal nielen v chránených alebo navrhovaných chránených územiach, ale po celom Slovensku. Napríklad v Bielych Karpatoch aktivisti VLK-a zmapovali 170! km lesných ciest na rozlohe 3 300 ha.

♣ Začal svoju intenzívnejšiu činnosť VLK Čergov a okrem Čergova si berie pod svoje krídla aj Levočské vrchy, Busov a okolie.

♣ Pokračovali sme nielen v sprevádzaní majiteľov stromov v SPR Vlčia, ale aj záujemcov o znalostnú turistiku vo Vlčích horách a iných pohoriach. Spomenieme aspoň niektoré. Juraj Lukáč s Katkou Grichovou zvládli 29-člennú skupinu českých ochranárov v Čergove. V októbri do Vlčej zavítali aj filmári z STV, ktorí tam nakrúcali s majiteľmi stromov šot vysielaný v relácii Advent. Husársky kúsok predviedol Vilo Bartuš, keď sa odvážil sám sprevádzať 52 púchovských turistov od Novej Sedlice, cez NPR Stuzica, NP Poloniny až po Morské oko vo Vihorlate. Miro Mišák sprevádzal do Fačkovského sedla žiačikov 1. a 2. ročníka zo ZŠ v Bánovciach nad Bebravou.

Legislatíva

♣ Pripravili sme hromadnú pripomienku LZ VLK so 7 zásadnými pripomienkami k Akčnému plánu Národného programu využitia potenciálu dreva Slovenskej republiky a podarilo sa získať 1 894 podpisov.

♣ Zlepšila sa ochrana vlka. Vďaka zníženému limitu na odstrel vlkov na 80, bolo v sezóne 2013/2014 usmrtených „len“ 27 vlkov (v predošlej sezóne to však bolo 150!). Vyhláškou č. 158/2014 k zákonu o ochrane prírody a krajiny z leta 2014 boli určené prihraničné územia, na ktorých je vlk chránený celoročne.

♣ Veľa energie sme venovali kampani Biomaker. Začala 1. apríla stretnutím aktivistov pri najväčšej čergovskej jedli, kde vyvesili transparent *STOP rúbaniu prirodzených lesov!* Spotreba dendromasy totiž vzrástla len v Prešovskom a Košickom kraji na 975 000 ton ročne a ročný deficit dendromasy vhodnej na energetické využitie je 400 000 ton, čo sa kompenzuje napríklad využívaním kvalitného dreva na energetické účely, znižovaním rubnej doby porastov, prekračovaním etátu v lesných porastoch, nelegálnou ťažbou dendromasy v lesoch i mimo lesa, okolo ciest, rúbu sa vetrolamy, brehové porasty. Okrem petície za zrušenie **štátnych dotácií na drevo spaľované v biomasových zariadeniach** (27. novembra boli na podateľni Ministerstva hospodárstva odovzdané podpisové hárky s 37 802 podpismi, celkom 8kg „podpisov“) **sme robili dôkladný monitoring** národných parkov, chránených vtáčích území a vzácných biotopov, zameraný na ťažbu dreva určeného na spaľovanie v týchto zariadeniach. Zapájali sme sa do všetkých správnych konaní týkajúcich sa väčších výrubov na lesných a nelesných plochách na území celého Slovenska, s cieľom tieto výrubu zastaviť. Podávali sme trestné oznámenia. Od apríla na infostánkoch bola o probléme informovaná aj verejnosť, v júni navyše prebehla špeciálna Tour de Biomaker na zber podpisov a začali sa nám hromadiť upozornenia na nadmerné a nezmyselné výrubu. Tento problém nakoniec začal vnímať aj **Úrad na kontrolu sieťových odvetí a začal vykonávať kontroly v biomasových zariadeniach**. Prebehlo množstvom jednaní so záujmovými skupinami a zákonodarcami, pripravovali sme návrh zmeny zákona o dotáciách na spaľovanie biomasy. V auguste sa konala tichá protestná akcia pred najväčším spracovateľom drevoštíepky v regióne Vlčích hôr, pred firmou Bioenergy Bardejov, za účasti vyše 50 ľudí. V septembri sa na podporu kampane konal v Prešove koncert BIOMASAKER skupiny Longital a Katky Koščovej. V novembri sme jednali s ministrom životného prostredia v Stakčine. Touto kampaňou, ktorá začala 1. apríla 2014 a v priebehu ktorej sme podali 14 podnetov z dôvodu podozrenia na spaľovanie dreva vyššej kvality v biomasových zariadeniach, sa zatiaľ **podarilo dosiahnuť**, že Úrad pre reguláciu sieťových odvetí potvrdil zistenia LZ VLK, že na Slovensku dochádza k spaľovaniu kvalitného dreva a naše predpoklady o tom, že drevo do spaľovni a elektrární prechádza cez sprostredkovateľov, ktorí umelo navyšujú jeho cenu, čo sa odráža na zvyšovaní ceny energií pre obyvateľov. Správne konanie vo veci uloženia pokuty za porušenie zákona prebieha. Okrem toho úrad podal orgánom činným v trestnom konaní podnet pre podozrenie zo spáchania trestného činu. Zovšeobecnené závery z kontrol a nadväznú konanie úradu v súlade s kompetenciou podľa zákona č. 250/2012 Z. z. sú uverejnené na <http://www.urso.gov.sk/?q=node/331>. ÚRSO podniklo kroky, ktoré vedú k zníženiu maximálnej výkupnej ceny pre teplárne (*tlačová správa v prílohe a na <http://www.wolf.sk/sk/tlacove-spravy/vlk-ma-pravdu-ako-dotovana-biomasa-sa-spaluje-kvalitne-drevo-z-chronenych-uzemi>*).

Správne konania

V roku 2014 sme analyzovali vyše 1 000 správnych konaní (na stránkach 21 okresných úradov, MŽP a 4 miest bolo vyvesených 1295 oznámení o začatí konania), **vstúpili sme do 340** z nich, v rámci ktorých sme prijali 1144 listov (podklady, rozhodnutia, oznámenia...) a odoslali sme 712 doporučených listov (oznámenia o vstupe, vyjadrenia, odvolania...). Prevažovali žiadosti na výrubu drevín (zjavne na štiepku) a stavby lesných ciest, na kalamitnú ťažbu v desiatkach chránených území, prevažne rezerváciách a na lov medveďov.

♣ Zapájali sme sa do všetkých správnych konaní týkajúcich sa väčších výrubov na lesných a nelesných plochách na území celého Slovenska, s cieľom tieto výrubu zastaviť, žiadali sme 10 kľúčových obcí vo Vlčích horách o upovedomovaní VLK-a o správnych konaniach týkajúcich sa výrubov. Obec Bunkovce v okrese Sobrance žiadala o súhlas na výrub stromov na 2 hektárovom pozemku. Začalo sa konanie, kde sme sa prihlásili, následne obec žiadosť stiahla.

Najväčšie takéto konanie sa týkalo masívneho výrubu **27 tisíc drevín a cca 90 tisíc m² krov** v údolí rieky Slatina – **výrub sa podarilo zastaviť!**

Vyjadreniami VLK-a sa podarilo dosiahnuť:

- MŽP zrušilo rozhodnutia – súhlas na stavbu lesnej cesty Medzi Jarky v OP NP Malá Fatra a na rekonštrukciu a prepojenie protipožiarных lesných ciest Mikanová v NP Malá Fatra a obe veci vrátilo na nové prejednanie; zrušilo rozhodnutie na výstavbu lesnej cesty Sviniarka v NP Veľká Fatra a zastavilo; v októbri minister životného prostredia na základe rozkladu VLK-a zrušil výstavbu 10 lesných ciest v NAPANT-e.
- nepovolenie výrubov drevín (spolu 325 ks) a krovitých porastov a náletových drevín na ploche vyše 44 ha;
- výrazným úspechom je **nepovolenie výnimiek na ťažbu** v 36 rezerváciách včítane NPR Tichá dolina a v TANAP-e , z toho len v 25 rezerváciách, kde boli udané aj konkrétne čísla, bolo plánovaných na ťažbu 28 948 m³
- vyhrali sme súd voči MŽP, ktoré zamietlo naše odvolanie voči povolenému súhlasu na postrek Roundupu pri železničných tratiach v OP NPR Burdov, PP Trnavské rameno, PP Mužliansky potok, CHA Dropie.
- odvolali sme sa voči rozhodnutiu – vydanému súhlasu na pozemnú aplikáciu prípravku Vaztak v území s 3. stupňom ochrany prírody; keď krajský súd konanie o preskúmanie rozhodnutia zastavil, odvolali sme sa na Najvyšší súd, ktorý vec vrátil na ďalšie konanie
- stiahnutie žiadosti na použitie chemických látok Roundup a Vaztak v ochrannom pásme NAPANT-u; nebola povolená výnimka na aplikáciu prípravku Vaztak EC v NP Veľká Fatra; v jednom prípade bolo konanie prerušené a boli dožiadané ďalšie odborné stanoviská;
- rozhodnutie o nevydaní súhlasu na **leteckú a pozemnú aplikáciu Vaztaku** v NP Muránska planina, NP Nízke Tatry, NP Slovenský raj a CHKO Horná Orava.
- zamietnuté žiadosti na usmrtenie 21 medveďov;
- MP SR vyhovel nášmu odvolaniu, zrušilo rozhodnutie o povolení súhlasov na ťažbu a na aplikáciu chemických látok pre urbariát Ždiar a vrátilo vec prvostupňovému orgánu;
- Okresný lesný úrad v Michalovciach je po rokoch druhý lesný úrad, ktorý uznal, že ťahanie dreva potokom je porušenie zákona a udelil za to pokutu

Podnety

♣ Podali sme **27 podnetov/trestných oznámení**, a to hlavne na výrub drevín v rezerváciách a v súvislosti so spaľovaním dreva vyššej kvality na štiepku; na podozrivý výrub v obci Ruská Volová (zjavne na štiepku), v meste Poprad, na výstavbu lesných ciest v CHKO Východné Karpaty; na výrub drevín, ťažbu brehových porastov pri obci Palín, ťažbu v NP Poloniny; na výrub pri observatóriu v Kolonici; na výrub v oblasti Veľká Poľana nad Starinou – začalo sa trestné stíhanie; na ťahanie dreva potokom vo Vihorlate, vjazd motorovým vozidlom do NPR Čergovský Minčol, nelegálne značenie stromov v NPR Becherovská tisina.

♣ Z dôvodu podozrenia na spaľovanie dreva vyššej kvality v biomasových zariadeniach sme podali 14 podnetov na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. ÚRSO potvrdilo naše zistenia, že na Slovensku dochádza k spaľovaniu kvalitného dreva a naše predpoklady o tom, že drevo do spaľovni a elektrární prechádza cez sprostredkovateľov, ktorí umelo navyšujú jeho cenu, čo sa odráža na zvyšovaní ceny energií pre obyvateľov. Správne konanie vo veci uloženia pokuty za porušenie zákona prebieha. Okrem toho úrad podal orgánom činným v trestnom konaní podnet pre podozrenie zo spáchania trestného činu. Zovšeobecnené závery z kontrol a nadväzné konanie úradu v súlade s kompetenciou podľa zákona č. 250/2012 Z. z. sú uverejnené na <http://www.urso.gov.sk/?q=node/331>. ÚRSO podniklo kroky vedúce k zníženiu maximálnej výkupnej ceny pre teplárne.

♣ Pokračovali sme v riešení kauzy znečistenej rieky Pčolinka kyanidom (sninská skládka) právnou cestou a riešila to aj polícia.

Podarilo sa:

- trestné oznámenie na výrub nelesnej vegetácie v k.ú. Ruská Volová skončilo vznesením obvinenia za zločin porušenia ochrany rastlín a živočíchov
- v prípade nášho podnetu na SIŽP ohľadom ničenia bobrích hrádzí bolo zistené protiprávne konanie - kauza výrubu 400 topoľov v Snine; súd rozhodol, že výrub bol nezákonný;
- v roku 2013 sme dávali podnet na výrub v obci Parchovany – zistilo sa, že bol nelegálny a bola udelená pokuta 3 500 €.

Analýzy

♣ Pripravili sme analýzu „Vzťah lesohospodárskych činností v období 1940 – 2012 v povodí Lutinky (Čergov) k akumuláčnej schopnosti povodia“. Výsledky analýzy jednoznačne ukazujú na významný vplyv lesa na odtok vody z krajiny. Les, ani príroda blízky, nemôže úplne zabrániť povodňam. Významné však je, že zo všetkých spôsobov využitia krajiny pôsobí les z hľadiska ochrany pred povodňami najpriaznivejšie. Ochrana lesov, resp. ich prírode blízke využívanie, môže významne ovplyvniť vznik a priebeh povodňových situácií v lesnatých

regiónoch. Takýto prístup, bez využívania plošných hospodárskych spôsobov a s rešpektovaním prírodných daností územia, najmä pri približovaní a preprave dreva, si vyžaduje celospoločenskú dohodu na spôsobe využívania krajiny a jej prírodného bohatstva. LZ VLK preto navrhuje, aby štát zákonom ustanovil bezzásahovú ochranu 5 % územia SR so zameraním na zabezpečenie ekologickej stability krajiny, ochranu biodiverzity, ale zároveň aj iné benefity, ktoré poskytuje neporušené prírodné prostredie, ako napr. ochrana pred povodňami.

♣ Analýza biomasová „Spracovanie biomasy v regióne severovýchodného Slovenska vo vzťahu k zachovaniu prirodzených lesov“.

♣ Analýza „Možnosti realizácie projektu divočiny – Vlčie hory“.

Osveta

♣ Zorganizovali sme 3 **terénne semináre Gaia** – náš domov, dva v Čergove a jeden v Busove a medzi účastníkmi boli aj Gaisti z ČR a Maďarska; 2 **predinfostánkové semináre** pre aktivistov (Družstevná pri Hornáde, Kolonica); **lyžiarskobiologický vzdelávací seminár** na Balnici pre členov a aktivistov s RNDr. Petrom Jurčovičom, špičkovým slovenským meteorológom a samozrejme štyri celoslovenské stretnutia (Malé Karpaty, Kremnické vrchy, rieka Belá, Čergov).

♣ Tento rok bol bohatý na **prednášky a premietanie filmov**, predovšetkým filmu Vlčie hory, ale aj Strážca divočiny či Znovuzrodenie lesa a to pre širokú verejnosť aj študentov. Okrem 8 prednášok v rámci pravidelných cyklov Letokruhy v Snine a 6 prednášok v rámci zimného prednáškového cyklu pre verejnosť v Prešove to bolo minimálne 9 prednášok pre verejnosť a 21 na školách včítane terénnych lektorovaných vychádzok a min. 27 premietaní zvyčajne spojených s diskusiou alebo aj prednáškou, celkovo pre vyše 3 200 účastníkov nielen zo Slovenska, ale aj z ČR a Poľska. Bola to napríklad prednáška na festivale Hory a mesto, premietalo sa a diskutovalo aj v Poľsku na festivale Dzikie Karpaty (Lutowiska) či v pivovare Ursa Maior (Uherce Mineralne), na Lesníckej fakulte ČZU v Prahe, na Rusínskom festivale vo Svidníku, pre občanov v obciach Ulič, Pčoliné a Povrazník a pre gymnazistov vo Vranove nad Topľou sa premietalo priamo v kine. Na väčšine miest sa zároveň zbierali podpisy pod biomasovú petíciu. Počas výstavy Divočina zachráni svet v obci Čierne sa film Vlčie hory premietal pre každú skupinku žiakov, spolu to bolo 367 žiakov a 19 pedagógov. Medzi nezvyklé miesta môžeme zaradiť premietanie Vlčích hôr spojené s diskusiou s Jurajom Lukáčom vo väzniciach v Prešove a Sabinove.

♣ **Lesoochranárska škola 2014** – zorganizovali sme súťaž pre základné a stredné školy; súčasťou bol aj seminár pre učiteľov v Michalovciach po vyhlásení súťaže; vyhrala ZŠ s MŠ Štefana Ďurovčíka v Palíne, hlavnou cenou bol koncert Zdenky Prednej na škole. Na koncerte bol aj známy hudobník Oskar Rózsa.

♣ **Jarné infostánky** sa konali v 18 mestách, spolu to bolo 29 stánkodní a v jeseni 31 stánkodní v 20 mestách. Hlavným cieľom bolo zbieranie podpisov pod petíciu za zrušenie dotácií na spaľovanie dreva. Navyše sme v rámci kampane Biomasa ker v júni zorganizovali intenzívnu tour po mestách Zvolen, Banská Bystrica, Bratislava, Topoľčany, Bardejov, Košice (v spolupráci s OZ Sosna) a Prešov.

Okrem týchto šnúr sa konali ďalšie stánky a to na dvoch koncertoch skupiny Slobodná Európa, na akcii za záchranu Pečnianskeho lesa, na akcii magistrátu Bratislava pre všetkých a na Dobrom trhu, počas eko-dňa Komunitného centra Sásová v Banskej Bystrici, na Rusínskom festivale vo Svidníku, na Otvorení letnej kúpeľnej sezóny v Piešťanoch, na Farmárskych trhoch v Bratislave, na Ekofeste v Trnave, na akcii Drienok 2014 v Mošovciach, na júlovom infostánku v Pezinku, na festivale Country Lodenica v Piešťanoch, na Fest Plante v bratislavskej Fuge, na koncerte skupiny Longital a Katky Koščovej v Prešove, na Vegánskych hodoch v Bratislave a na Skapal Pes Feste v Trebišove. Na festivale Bažant Pohoda v Trenčíne sa na stánku v rámci okružnej jazdy zastavil aj prezident SR Andrej Kiska; Vilo Bartuš stíhol bleskovú prezentáciu na tému evolučných lesov – Kúp si svoj strom a SPR Vlčia; pod petíciu sa tam podpísalo 1055 ľudí.

♣ Unikátne **náučné geokešové chodníky** spájajúce celosvetovú hru „geocaching“ (hľadanie skrýš podľa GPS súradníc) s virtuálnymi náučnými tabuľami. Vo Vlčích horách sme v roku 2014 pripravili 4 chodníky, a to jeden nad obcou Runina vo Východných Karpatoch, tri v Čergove: v okolí SPR Vlčia, v oblasti Minčola a v okolí obce Hertník a jeden v Busove, v okolí Becherovskej tisiny a Regetovského rašeliniska. Spolu s chodníkom nad Osadným, ktorý bol hotový v roku 2013, je ich minimálna dĺžka (ak by sa šlo priamo od jedného bodu k druhému) 69 km a je tam osadených 53 kešiek. Táto vzdialenosť sa musela absolvovať opakovane niekoľkokrát, najprv sa prešla vybraná trasa, našli sa miesta na kešky, potom sa kešky pripravili (krabičky so zápisníkom, ceruzou a nejakou drobnosťou, ktorú si objavitelia môžu vziať a namiesto toho tam dať niečo svoje) a zas do terénu, všetky osadiť a potom „už len“ pribežne opakovane kontrolovať.

♣ Počas **letného tábora** v Malých Karpatoch sme zmonitorovali Vydricu a okolie a osadili sme 15 kešiek na ďalší geokešový náučný chodník, jeho minimálna dĺžka od bodu k bodu je 14 km.

♣ V spolupráci s pracovníkmi NLC ZVolen sme **nasadili na salaš** vo Vyšnej Jablonke **strážneho psa** (ako najúčinnnejšej ochrany stád pred šelmami). Následná kontrola ukázala, že pes sa nezdržiaval pri ovciach, ale pri dome. Táto pomoc si vyžaduje, aby bačovia dodržiavali pokyny, ako so psom zaobchádzať (musí byť odmalička

pri ovciach), aby to malo výsledný efekt – pes ako ochranca stáda. V tomto prípade sme ešte urobili pokus o nápravu.

♣ **Vydali sme** letáky Evolučné lesy a Máme radi medvede, informátor Zavýjanie – letný slnovrat 2014, Zavýjanie – jesenná rovnodennosť 2014.

♣ Výstavu **Divočina zachráni svet** mali možnosť vidieť v júni návštevníci Minigalérie MsKS Nové Zámky a v mesiacoch október – december žiaci a verejnosť v Čiernom pri Čadci a v októbri a novembri vo Zvolene výstavu o medved'och.

♣ Svoju víziu rozvoja Vlčích hôr sme mali možnosť prezentovať aj na Okrúhлом stole Rusínov Slovenska v Prešove ku kapitole rozvoj regiónu a samosprávy.

♣ Priebežne sme poskytovali informácie/poradenstvo občanom, ktorí sa na nás obracajú mailom alebo telefonicky.

Médiá

♣ Bol to rok veľmi bohatý na **mediálne aktivity i zachytené mediálne zmienky**. V prvom rade spomenieme reláciu Advent 1. decembra na STV2 vysielanú z PKO v Prešove. O aktivite Kúp si svoj strom v tomto náročnom priamom prenose rozprávali Katka Grichová a Vilo Bartuš. Z priamych prenosov nie sú nadšení ani profesionáli. Obaja museli byť už popoludní na mieste na skúšanie a prípravu a potom vydržať v pohode do začiatku relácie o 20.00, nebát sa a tváriť sa pohodovo. Výborný výkon!

♣ Prevažovali po celý rok mediálne zmienky týkajúce sa kampane Biomaker; aj v zahraničných správach na spectator.sme.sk. Nasledovali zmienky o ďalších aktivitách – prednáškach, premietaniach, o výstave, lesoochranárskej škole.

• SME 23.7.2014, Lukáč: Nič také dokonalé ako les sme nestvorili – mediálne veľmi úspešný rozhovor v rámci „Ludia Slovenska“. Za všetky jeden ohlas: „Práve som dočítala rozhovor s Vami uverejnený na sme.sk. Tam vravíte, že Vás najviac poteší, keď sa vynorí človek, ktorý Vám poďakuje. Preto ja chcem poďakovať Vám. Poďakovať za to všetko, čo ste urobili, robíte a ešte budete robiť pre slovenskú prírodu. Ďakujem Vám, že Vám to nie je jedno a že pre ochranu prírody žijete. Kiež by bolo na svete viac ľudí ako vy. Inšpirovali ste ma a aj za to Vám veľmi ďakujem. Prajem veľa zelených úspechov!“

♣ Na youtube môžete vďaka Emilovi Grobauerovi nájsť videá zo zaujímavých prednášok zimného prednáškového cyklu v Prešove.

♣ VLK a aktivita Kúp si svoj strom sa dostala aj do učebnice slovenčiny pre cudzincov Krížom-krážom B2 v rámci lekcie venovanej ekológii; knižka vyšla v náklade 2000 kusov, učí sa z nej na všetkých lektorátoch v Európe.

Pod'akovanie a ohlasy

Srdečne ďakujeme všetkým, ktorí pomáhali organizovať, spoluorganizovať či lektorovať prednášky, premietania, pomáhali s infostánkami a zbieraním podpisov. Vďaka patrí všetkým spolupracujúcim organizáciám, nadácii Aevis, OZ Kozel, OZ Sosne, Minigalérii MsKS v Nových Zámkoch, obci Čierne a všetkým ďalším, ktorí nám v roku 2014 pomáhali. A naša veľká vďaka patrí všetkým členom, podporovateľom aktivity Kúp si svoj strom, prispievateľom prostredníctvom 2% dane či 77-korunáčky, Nadácii Ekopolis a Stredoeurópskej nadácii.

Ďakujeme za všetky krásne ohlasy a slová ocenenia, ktoré prevažujú a tak vyvážia tie negatívne, ktoré sú zvyčajne kvôli vulgarizmom nezverejniteľné a anonymné.

A ešte úplne na záver dôkaz, ako sa rodí divočina – sú za tým plné šanóny korešpondencie, kilá papiera, červené oči od monitorov. Ale stojí to za to ☺:

„... s Erikom sme vybehli do úplne zabitej rezervácie, volajú to tam Medzi steny, pri Tatranskej Javorine, nádherná jedľobučina s nespracovanou kalamitou, vysoké kolmé steny, skalné ihly, vlčia ruja, rysie stopy, medvedie hovná... a to všetko vďaka účasti VLK-a v konaní o nepovolení spracovania kalamity v roku 2002.“